

Safeguarding usmernenie pre Detské konferencie (ochranné štandardy na vytváranie bezpečného prostredia)

Čo je safeguarding

Safeguarding znamená súbor opatrení, pravidiel a postojov, ktorých cieľom je chrániť deti pred akoukoľvek formou poškodenia, ohrozenia alebo nevhodného zaobchádzania v rámci aktivít, ktoré organizujú dospelí. Nejde len o reakciu na vážne incidenty, ale predovšetkým o prevenciu a vytváranie prostredia, v ktorom sa deti cítia bezpečne, rešpektovane a vypočuté.

Pri každej aktivite, do ktorej sú zapojené deti, vzniká prirodzená nerovnováha medzi deťmi a dospelými. Dospelí nastavujú pravidlá, program, tempo aj formu podujatia, rozhodujú o priestore a priebehu aktivít a nachádzajú sa v pozícii autority. Deti sa naopak často snažia vyhovieť očakávaniam dospelých, zapadnúť alebo „nesklamať“, aj keď sa v danej situácii necítia komfortne. Práve preto musí byť komunikácia primeraná, rešpektujúca a citlivá, so zohľadnením ich veku, skúseností a osobných hraníc.

Safeguarding je nevyhnutný na to, aby chránil deti pred úmyselným aj neúmyselným poškodením a aby predchádzal situáciám, v ktorých by sa mohli cítiť pod tlakom, zahanbené, vystresované alebo ohrozené. Jeho cieľom je vytvárať jasné hranice pre správanie dospelých a zabezpečiť, že účasť detí na aktivitách prebieha v bezpečnom, rešpektujúcom a podpornom prostredí.

Dôležitou súčasťou safeguardingu je aj uvedomenie si toho, že dieťa nemusí vždy otvorene povedať, že sa cíti nepríjemne alebo pod tlakom. Úlohou dospelých je preto aktívne vnímať signály nepohody, vytvárať priestor na oddych a zabezpečiť, aby malo dieťa vždy k dispozícii dôveryhodnú osobu, na ktorú sa môže obrátiť.

Zodpovednosť za ochranu detí v rámci aktivít a podujatí vždy nesú dospelí. Deti nie sú len pasívnymi účastníkmi, ale rovnocennými partnermi a expertmi na svoje vlastné životy. Všetci dospelí účastníci sa nachádzajú v pozícii dôvery a nesú etickú aj profesionálnu zodpovednosť za ochranu detí a vytváranie bezpečného prostredia.

Je dôležité zdôrazniť, že safeguarding nie je prejavom nedôvery voči organizátorom, kolegom alebo účastníkom podujatia. Naopak, ide o profesionálny štandard, ktorý pomáha dospelým uvedomiť si vlastnú zodpovednosť, predvídať možné riziká a postupovať jednotne a citlivo v situáciách, ktoré môžu byť pre deti náročné. V praxi to znamená premýšľať vopred nad tým, ako môže dieťa konkrétnu situáciu vnímať, aké riziká môžu vzniknúť a ako im možno predchádzať. Safeguarding sa tak netýka len výnimočných alebo extrémnych prípadov, ale aj každodenných situácií, ako je spôsob kladenia otázok, tón komunikácie, verejné vystupovanie dieťaťa pred dospelými či práca s fotografiami a osobnými údajmi.

Safeguarding na Detskej konferencii

Na Detskej konferencii má safeguarding osobitný význam, pretože deti nevystupujú len ako účastníci, ale často ako rečníci, panelisti alebo aktívni spolutvorcovia programu, zatiaľ čo publikum tvoria prevažne dospelí. Táto kombinácia prináša zvýšený tlak na verejné vystupovanie a očakávaní zo strany dospelých, ktoré si deti nemusia vždy vedieť pomenovať alebo odmietnuť.

Safeguarding na Detskej konferencii nie je obmedzením participácie detí, ale nástrojom, ktorý umožňuje, aby ich zapojenie bolo bezpečné, dôstojné a zmysluplné. Znamená to zabezpečiť, aby deti neboli nútené hovoriť o osobných alebo citlivých témach, aby mali možnosť neodpovedať na otázku, zmeniť názor alebo sa stiahnuť z aktívnej účasti bez negatívnych následkov.

Súčasťou safeguardingu sú aj jasne nastavené pravidlá pre správanie dospelých účastníkov, najmä v oblasti komunikácie s deťmi, kladenia otázok, súkromného kontaktu a práce s fotografiami a videozáznamami.

Základné princípy

- **Najlepší záujem dieťaťa**
-Pri všetkých rozhodnutiach a krokoch má vždy prednosť blaho dieťaťa pred organizačnými, komunikačnými alebo inými cieľmi podujatia.
- **Dobrovoľná a informovaná účasť**
-Účasť detí je vždy dobrovoľná a deti musia vopred rozumieť tomu, čo ich čaká, s možnosťou kedykoľvek účasť odmietnuť alebo zmeniť.
- **Bezpečné a rešpektujúce prostredie**
-Prostredie konferencie musí byť priateľské, neodsudzujúce a bez nátlaku, zosmiešňovania alebo nevhodného správania zo strany dospelých aj rovesníkov.
- **Rovnosť a nediskriminácia**
- Deti sa zapájajú bez ohľadu na pohlavie, pôvod, zdravotné znevýhodnenie, sociálne zázemie alebo iné osobné charakteristiky a všetkým deťom musia byť vytvorené rovnaké a primerané podmienky na bezpečnú participáciu.
- **Rešpekt k dôstojnosti a hraniciam dieťaťa**
-Deti majú právo na svoje osobné hranice, mlčanie a odmietnutie otázok alebo aktivít bez vysvetľovania a bez negatívnych následkov.
- **Zodpovednosť dospelých**
-Plnú zodpovednosť za bezpečný priebeh participácie detí nesú dospelí, nie deti, a sú povinní predvídať riziká a reagovať na signály nepohody.
- **Prevenčia a včasná reakcia**
-Safeguarding je založený najmä na predchádzaní rizikám a na rýchlej, citlivej reakcii pri akýchkoľvek pochybnostiach o bezpečí dieťaťa.
- **Dôvernosť a ochrana súkromia**
- Osobné údaje a výstupy detí sa spracúvajú s rešpektom k ich súkromiu a zverejňujú sa len so súhlasom dieťaťa a zákonného zástupcu. Deti majú právo vedieť, ako budú ich výstupy použité, a majú možnosť poskytnúť spätnú väzbu k svojej účasti.

Rozdelenie zodpovednosti

1. **Organizátor podujatia**
- Zodpovedá za program a organizáciu podujatia a za celkové nastavenie podujatia z pohľadu safeguarding princípov. Zabezpečuje oboznámenie zapojených dospelých s pravidlami, určenie safeguarding kontaktnej osoby a vytvorenie bezpečných podmienok pre účasť detí.
- Je povinný mať ešte pred podujatím premyslený postup pre prípad nevhodného správania, obáv o bezpečie dieťaťa alebo vzniku incidentu. Cieľom tohto postupu je chrániť dieťa, konať citlivo a zabezpečiť jednotný a primeraný postup všetkých zapojených dospelých.
2. **Safeguarding kontaktná osoba (Podporná osoba)**
- Je hlavným kontaktným bodom pre riešenie obáv, podnetov a incidentov súvisiacich s bezpečím detí. Zabezpečuje citlivý a primeraný postup pri riešení situácií a jej meno a kontakt musia byť známe všetkým účastníkom podujatia.
3. **Moderátor / facilitátor**
- Zodpovedá za rešpektujúci priebeh diskusií, primeranosť otázok smerovaných na deti a včasné zasahovanie pri nevhodnom správaní alebo náznakoch nepohody u detí.

Príprava pred Detskou konferenciou

Pred účasťou na Detskej konferencii je potrebné zabezpečiť, aby boli deti primerane pripravené a informované. Cieľom prípravy je, aby deti rozumeli svojej úlohe, vedeli, čo môžu očakávať, cítili sa bezpečne a poznali svoje práva.

Informovanie detí

- deti musia vedieť, o aké podujatie ide a aký je jeho cieľ,

- musia rozumieť svojej úlohe (rečník, panelista, účastník diskusie),
- majú vedieť, kto bude tvoriť publikum a aká je veľkosť podujatia,
- musia byť informované o tom, či bude konferencia verejná, nahrávaná alebo fotografovaná.

Informovaný súhlas

- účasť dieťaťa je vždy dobrovoľná,
- vyžaduje sa informovaný súhlas zákonného zástupcu,
- súhlas musí dať aj samotné dieťa primerane svojmu veku,
- deti majú právo kedykoľvek účasť odmietnuť alebo zmeniť svoje rozhodnutie.

Príprava obsahu vystúpenia

- témy a otázky sa s deťmi dohadujú vopred,
- obsah musí byť primeraný veku a schopnostiam dieťaťa,
- deti nesmú byť tlačené do zdieľania osobných alebo citlivých skúseností,
- od detí sa nesmie očakávať, že budú hovoriť v mene iných detí.

Bezpečné vystupovanie detí počas Detskej konferencie

Bezpečné vystupovanie detí je kľúčové najmä v situáciách, keď deti vystupujú pred dospelým publikom. Cieľom je minimalizovať tlak, chrániť dôstojnosť detí a zabezpečiť, aby ich participácia bola pozitívnou skúsenosťou.

Primeranosť vystúpenia

- vystúpenie musí byť primerané veku, schopnostiam a skúsenostiam dieťaťa,
- forma vystúpenia má byť vopred dohodnutá a zrozumiteľná,
- od detí sa nesmie očakávať profesionálny výkon.

Témy a obsah

- deti nesmú byť vyzývané k zdieľaniu osobných, citlivých alebo traumatizujúcich skúseností,
- otázky a témy majú byť vopred pripravené alebo odsúhlasené,
- deti nemajú povinnosť hovoriť v mene iných detí alebo „celej generácie“.

Otázky a interakcia s publikom

- otázky z publika smerujú na deti výlučne prostredníctvom moderátora,
- moderátor má právo otázku upraviť, preformulovať alebo odmietnuť,
- otázky musia byť rešpektujúce, jasné a primerané.

Pravidlá pre dospelých účastníkov Detskej konferencie

Všetci dospelí účastníci Detskej konferencie sú povinní správať sa voči deťom rešpektujúco a v súlade so safeguarding princípmi.

Komunikácia s deťmi

- používať rešpektujúci a primeraný jazyk,
- hovoriť s deťmi rovnakým tónom ako s dospelými, bez znižovania či zosmiešňovania,
- prispôbiť zložitosť komunikácie veku a skúsenostiam detí.

Otázky a diskusia

- otázky na deti klásť výlučne prostredníctvom moderátora,
- nepýtať sa osobné, citlivé alebo hodnotiace otázky,
- netlačiť deti k odpovediam ani ich neprerušovať.

Hranice a kontakt

- nevyhľadávať súkromný kontakt s deťmi bez prítomnosti sprievodnej osoby,
- nevymieňať si s deťmi osobné kontakty (telefón, sociálne siete, e-mail),
- neposkytovať deťom vlastné kontaktné údaje.

Správanie počas podujatia

- zdržať sa akýchkoľvek prejavov, ktoré by mohli dieťa zahanbiť, vystrašiť alebo uviesť do rozpakov,
- rešpektovať právo dieťaťa mlčať, odísť alebo odmietnuť otázku,
- zachovať profesionálny a etický prístup počas celého podujatia.

Fotografie, video a sociálne siete

- nefotiť ani nenahrávať deti bez vopred udeleného súhlasu,
- deti musia vedieť, na aký účel budú fotografie alebo videozáznamy použité,
- deti majú právo súhlas kedykoľvek odvolať,
- nezverejňovať identifikujúce informácie o deťoch.

Reakcia na nevhodné správanie

- pri akýchkoľvek pochybnostiach alebo podozrení kontaktovať safeguarding osobu,
- neriešiť situáciu samostatne ani nekonfrontovať dieťa.

Fotografie, video a sociálne siete

Organizátor Detskej konferencie je povinný zabezpečiť, aby práca s fotografiami, videozáznamami a obsahom na sociálnych sieťach prebiehala výlučne na základe vopred udeleného informovaného súhlasu a v súlade s platnou legislatívou o ochrane osobných údajov a súkromia detí.

Organizátor zodpovedá za to, že pred podujatím sú jasne určené podmienky fotografovania a nahrávania a že všetci zapojení dospelí účastníci sú s týmito podmienkami oboznámení. Deti a ich zákonní zástupcovia musia byť vopred informovaní o tom, či bude konferencia fotografovaná alebo nahrávaná, na aký účel budú výstupy použité a kde môžu byť zverejnené.

Fotografie a videozáznamy detí môžu byť zverejňované len v rozsahu, ktorý je krytý udeleným súhlasom, a len spôsobom, ktorý rešpektuje dôstojnosť, bezpečie a súkromie dieťaťa. Zakázané je zverejňovanie identifikujúcich údajov detí, najmä celého mena, presnej lokality, školy alebo iných informácií, ktoré by umožnili ich identifikáciu.

Organizátor je povinný zabezpečiť, aby dospelí účastníci konferencie, vrátane zástupcov inštitúcií a organizácií, nezverejňovali fotografie, videozáznamy alebo mená detí na webových stránkach, sociálnych sieťach alebo komunikačných kanáloch svojich inštitúcií bez výslovného súhlasu zákonného zástupcu a dieťaťa.

Organizátor zároveň zabezpečí, aby boli deti jasne informované o svojom práve súhlas so zverejňovaním kedykoľvek odvolať a aby bol tento nesúhlas bezodkladne rešpektovaný.